

Dansk Sklerodermi og Rauyauud Forening International Skelrodermidag

29. juni 2012

Sklerodermi

konsekvenser for tænder og mund?

Hans Gjørup, over tandlæge, centerleder
Odontologisk Videncenter, Århus Universitetshospital

Emner i foredraget

- Videncenter formål og organisation
- Mundhulen og kæbefunktion
- Tænder og tandsygdomme generelt
- Sklerodermi og mundhulesymptomer
- Tandplejetilbud til patienter med sjældne sygdomme

Videncentrenes målgrupper

Gruppe I

- Patienter med generel sygdom / syndrom
  - Sjælden
  - Medfødt
- Odontologiske problemer, der relaterer sig til sygdommen
  - Tænder
  - Kæber
  - Mund
  - TMJ

Gruppe II

- Patienter uden generel sygdom
- Fra regionstandplejen
  - Multiple agenesier (>10-13)
  - Svære tilfælde af tanddannelsesforstyrrelser
  - Andre

Odontologisk Videncenter = Kæbekirurgisk afd AUH + Tandlægeskolen AU

Odontologisk Landsdels- og Videncenter
Århus Universitetshospital

Videncentrenes organisation

- Placering på Universitetshospitaler
  - Kæbekirurgisk afdeling
  - Budget, ansættelser, ekspertviden
  - Tæt på "Sjældne centre" (CCS, KSH)
- Tæt samarbejde med tandlægeskolerne
  - Odontologisk ekspertviden
  - Forskning

Videncenter opgaver

Konsultativ funktion

- Udredning og diagnostik
- Behandlingsplanlægning
- Rådgivning primær sektor

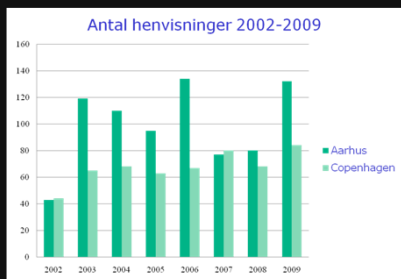
Behandling

- Specialiseret behandling

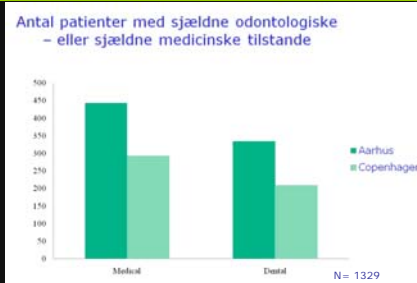
Dokumentation

- Vidensopsamling
- Forskning
- Formidling
- Networking
  - nationalt
  - internationalt

Hvor mange henvises ?

Hvilke typer henvises

Medicinske diagnoser: Århus: 443, Kbh. 293

Emner i foredraget

- Videncenter formål og organisation
- **Mundhulen og kæbefunktion**
- Tænder og tandsygdomme generelt
- Sklerodermi og mundhulesymptomer
- Tandplejetilbud til patienter med sjældne sygdomme

Funktioner omkring munden

Spisning

- Tygge
- Sutte
- Synke

Kommunikation

- Tale
- Følelsesudtryk
- Mimik

Respiration

- Temperatur
- Filtrering

Sansning

- Smag
- Temperatur
- Taktilitet

Personlighed

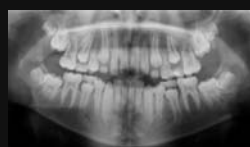
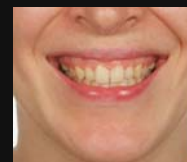
- Identitet
- Psyke
- Socialisere

Strukturer omkring munden

- Kæber
- Kæbeled
- Tænder
- Slimhinder
- Tandkød / parodontium
- Muskler
- Nerver
  - Motoriske nerver
  - Sensoriske nerver
  - Autonome nerver
- Læber, kinder
- Tunge
- Spytktokler

normal udvikling af strukturer

normal orofacial funktion

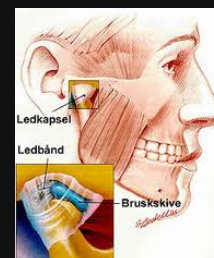
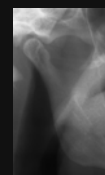
Kæbeledsproblemer og ansigtssmerter (TMD)

- Kæbeledsknæk
- Nedsat bevægelighed
- Øget bevægelighed
- Ledsmerte
- Muskelsmerte
- Hypertoni
- Hypotoni

Kæbeledsproblemer

- Discus-subluksation
- Hypermobilitet
- Koordineringssvigt af muskler

Terapi former ved TMD

- Fysiurgisk behandling
  - Øvelser
  - Varme / kulde
  - Massage
  - TENS
    - Transcutan electrical nerve stimulation
- Medicinsk behandling
  - Analgetika
  - andet
- Bidskinner

Emner i foredraget

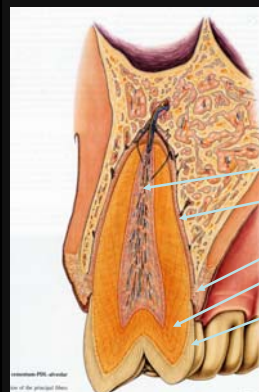
- Videncenter formål og organisation
- Mundhulen og kæbefunktion
- **Tænder og tandsygdomme generelt**
- Sklerodermi og mundhulesymptomer
- Tandplejetilbud til patienter med sjældne sygdomme

Tænder og tandsygdomme

- Medfødte tandsygdomme
  - Tandmangel
  - Tandmisdannelse
  - Dysplasi af dentale væv
    - Abnorme tandstrukturer
- Erhvervede tandsygdomme
  - Caries
  - Parodontose

Tænder og tandkød

- Pulpa
- Parodontalmembran
- Gingiva
- Dentin
- Emalje

Medfødt tandmangel

Protetisk behandling

Amelogenesis imperfecta AI

I Hypoplastic

- Pitted type
- Thin enamel type

II Hypomaturation type

III Hypocalcified type

IV Hypoplastic-hypomineralization type

Dreng 10 år med AI Medfødt mineraliseringsforstyrrelse

Tænder og tandsygdomme

- Medfødte tandsygdomme
  - Tandmangel
  - Tandmisdannelser
  - Dysplasi af dentale væv
    - Abnorme tandstrukturer
- Erhvervede tandsygdomme
  - Caries
  - Parodontose

Caries (Mand 38 år)

Parodontose Nedbrydning af parodontium (Tandkød og knogle)

Parodontose (Mand 45 år)

Emner i foredraget

- Videntcenter formål og organisation
- Mundhulen og kæbefunktion
- Tænder og tandsygdomme generelt
- **Sklerodermi og mundhulesymptomer**
- Tandplejetilbud til patienter med sjældne sygdomme

Sclerosis (Sklerodermia)

- Sjælden sygdom
- Autoimmun
- Bindevævssygdom
  - Fibrosering af hud
  - Evt fibrosering i andre organer

Lokaliseret sklerodermi

- Coup de Sabre
- Parry-Romberg syndrom
  - Progressiv hemifacial atrofi

Pace et al: BRITISH DENTAL JOURNAL VOLUME 208 NO. 6 MAR 27 2010

Systemisk sklerose SSc (systemisk sklerodermi)

Diffus

- Generel fibrosering af hud
- Organ affektion
- Obliteration af små kar

Afgrænset (limited)

- Calcinosis
- Raynaud
- Eosophageal dysmotility
- Sclerodactyly
- Telangiectasia

Litteratur Sklerodermi & mund

- Marmary et al 1981 Oral Surg 52: 32-37
- Wood et al 1988 Oral Surg Oral Med Oral Pathol 65:172-8
- Rasmussen & Serup 1984 Dermatologica 172: 31-35
- Alexandris et al 1984 Oral Surg 58:113-118
- Nagy et al 1994 Oral Surg Oral Med Oral Pathol 77:141-6
- Zeung et al 2010 J Periodontol 82:1140-5

Caries (DMFS) SSc vs kontrol

Wood et al 1988 Oral Surg Oral Med Oral Pathol 65:172-8

		Mean	SD	
DMFS	SSc	95	37	P<0,05
	Kontrol	77	35	
Caries	SSc	13,7 %		NS
	Kontrol	8,2 %		
Caries	SSc & mundtør	17,1 %		P<0,05
	SSc & normal	3,1%		

Parodontose Mikroflora & resistens

- Tandkødsbetændelse
  - Inflammation
  - Hævelse
  - Blødning
- Fæstetab
  - Dybde af "lommer"
  - Retraktioner
  - Knogleresorption
- Udvidet PA spalte

Parodontose SSc vs Kontrol

	M81	A84	R86	W88	N94	L10
Lommer	-	-	-	>	NS	>
Plaque	-	-	-	NS	NS	NS
Blødning	-	-	-	>	NS	>
PA-spalte	>	>	-	-	-	-

Reduceret mundåbning

Rasmussen & Serup 1984 Dermatologica 172:31-35

Mundåbning SSc vs Kontrol

	M81	A84	R86	W88	N94	L10
Tandmål			<		<	
Læbemål			<		<	<
					Obs	

Øvelsesprogram

Pizzo et al 2003 Clin Oral Invest

- 10 SSc pt med < 30 mm gabning
- Øvelser i 18 uger:
  - Strække mundvige
    - 2x 15 min dgl
  - Presse kæber fra hinanden
    - "vægtstang" af træ
- Gabning øges 10 mm (gennemsnit)

Effekt af "hjemmearbejde"

Yen et al 2011 Clin Exp Rheumatol 29: S26-32

- Eltand-børste og special-tandtråd er effektive for pt med SSc
- Øvelser begrænser gabebesvær

Emner i foredraget

- Videncenter formål og organisation
- Mundhulen og kæbefunktion
- Tænder og tandsygdomme generelt
- Sklerodermi og mundhulesymptomer
- **Tandplejetilbud til patienter med sjældne sygdomme**

Sjældne sygdomme og tandplejelov efter 2001

Personer < 18 år

- Børnetandplejen
  - Kommunal ydelse
- Vurdering / rådgivning VID
  - Regional ydelse
  - §163
- Højt specialiseret behandling
  - Regional ydelse
  - §163

Personer > 18 år

- Privat tandlægepraksis
  - Patientbetaling
  - Sygesikringstilskud
- Vurdering / rådgivning VID
  - Regional ydelse
  - §163
- Højt specialiseret behandling
  - Regional ydelse
  - §163

Udvidelse af Sundhedsloven (Tandpleje) 1. marts 2012

- Lov om ændring af sundhedsloven. LOV nr 164 af 28/02/2012.
- Tandplejebekendtgørelsen. BEK nr 179 af 28/02/2012.
- Tillæg til Vejledning om [Omfanget af og kravene til den kommunale og regionale tandpleje](#) (2012)

Det nye for voksne med sjældne sygdomme

- Tilskud til tandbehandling i privat praksis
  - § 166.3
  - "Apoteker-ordning" / "Sjøgren-ordning"
- Genbehandlingsmulighed
  - § 163
  - Højtspecialiseret protetisk behandling
  - Behandlinger i VID-regi

Tilskudsordnings målgruppe §166.3

- Voksne
- Medfødt sjælden sygdom
- Association til
  - Afvigende tanddannelse eller tanderuption
  - Afvigelser i støttevæv eller slimhinder
  - Afvigelser i orofaciale funktioner
- Øget forekomst caries eller paradentose pga sjældne sygdom

Tilskudsordningens indhold

- Konventionel behandlende tandpleje
  - sygesikringsydelse
- Forebyggende tandpleje
- Udføres i privat praksis
  - Tilpasset det dokumenterede behov
  - Separat ansøgning ved særlige behov

Tilskudsordningens organisation

- Patient-ansøgning til bopæls-region
- Medsender dokumentation fra læge & tandlæge
- Faglig visitation ved Videncentre
  - Vurdering af sammenhæng tandproblem og sjældne sygdom
- Administration af tilskudsordning i bopælsregion

Henvielse til Videncentre for specialistvurdering

- Henvielse fra egen læge eller tandlæge
- Henvielse fra hospitalsafdeling
  - Børneafdelinger
  - Center for Sjældne Sygdomme, Skejby
  - Klinik for Sjældne Handicap, RH
  - Andre

Odontologisk Landsdels- og Videncentre i Århus

- Århus Universitetshospital, afdeling O
- Nørrebrogade 44
- 8000 Århus C
- Centerleder Hans Gjørup
- TLF: 8949 2885
- E-mail: hangjo@rm.dk
- www.odontviden.aarhusygehus.dk

The screenshot shows the website for the Odontologisk Videncenter at Rigs hospitalet. The page is in Danish and includes a navigation menu with options like 'Hjem', 'Om os', 'Tjenester', 'Kontakt', and 'Søg'. The main content area features a large image of a smiling woman, followed by a section titled 'Odontologisk Videncenter' which describes the center's focus on oral health and research. To the right, there are sections for 'Generel praktisk info' and 'Ladige svinger'. A map of Denmark is located in the top right corner of the page.

Dansk Sklerodermi og Rauvud Forening International Sklerodermidag

29. juni 2012

Tak for opmærksomheden

- E-mail: hangjo@rm.dk
- www.odontviden.aarhusygehus.dk

Odontologisk Videncenter
Århus Universitetshospital

Odontologisk
Videncenter
Rigs hospitalet